

til at henlede det ærede Medlems Dyrksomhed paa Forordningen 13de Mai 1769, der tillod Godseierne at sælge Gaarden til Fæstebonden, men ikke til Andre. Det var jo udtryffeligt forbudt ved Forordningen af 15de Mai 1761 overhovedet at sælge, men ved den nævnte Forordning af 1769 blev det igjen tilladt Godseierne at sælge, men kun til Fæsterne. Det forekommer mig altsaa, at der i denne Lov er Noget, som taler for, at den, der sidder som Fæster paa en Gaard, har større Afkomst til at nyde Godt deraf end den øvrige Befolkning, der ikke saaledes er lodtagen i Besiddelsen. Det ærede Medlem kom med det Samme vistnok meget mod sin Villie til at befordre Noget, som jeg paa ingen Maade kan tro, det har været hans Mening at ville fremme. Det er jo en bekjendt Sag, at der arbeides paa at vække Splid mellem Gaardmænd og Husmænd her i Landet, og jeg tror rigtignok, at det ærede Medlem som sagt vistnok mod sin Villie hidrog til at give denne Bestræbelse ny Næring. Naar det ærede Medlem senere talte om, at han ikke kunde være med til at virke til at Husmændene saa Eiendomsret over Husene, fordi der ingen Fæstetvang hvilede paa dem, saa vil det ærede Medlem jo vide, at der indtil 1702 ogsaa hvilede Fæstetvang paa Huse, og det synes derfor ikke at være Noget, som kunde ligge saa fjernt for det ærede Medlem efter hele hans Betragtning, at virke i denne Retning. Det Punkt, hvorved det ærede Medlem især henvendte sine Bemærkninger til mig, gik ud paa, at han vilde godtgjøre, at Faren for, at Bønderstederne skulde forsvinde, naar de gik over til fri Eiendom, var tilstede, og at man ikke havde nogen Erfaring i den modsatte Retning, idet navnlig det, som var flet for 100 Aar siden eller senere, ikke har nogen Betydning i saa Henseende. Det ærede Medlem overser imidlertid her, at Loven af 19de Februar 1861 paa een Gang gav alle de Eiendomme, som i 20 Aar havde været i Selveje, fri for Fæstetvang, saa at vi dog have Erfaring fra dette Tidspunkt af, og dernæst var det jo før den Tid ikke vanskeligt ad Bevillingsveien at faae Lov til at nedlægge og sammenlægge Gaarde, og der gives jo mange Exempler paa, at Saa-

dant er flet, men det var netop ikke Selveiergaarde, som man saaledes opkjøbte og sammenlagde, men tværtimod Fæstegaarde. Selveierne holde med stor Fasthed paa deres Eiendom, naar de først have faaet den til Eiendom, saa jeg tror ikke, der er nogen stor Fare for, at Kapitalister skulle opkjøbe Selveiergaarde, saameget mere, som de jo ikke ville kunne faae dem samlede. De kunne kun faae en enkelt Gaard her og en anden hist og saaledes ikke faae nogen samlet Eiendom ud deraf. Hvad det ærede Medlem altsaa her anførte, vil saaledes neppe kunne afkræfte det, jeg sagde ifjor, og som det var bestemt til at afkræfte. Da jeg har Ordet, kan jeg ikke undlade at fremkomme med et Par Bemærkninger til det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Frederiksen). Han har idag ikke udtalt sine, som han kaldte det, „kapitale Grunde“ mod Lovforslaget, men da vi jo tværtimod Alle kjende dem saa godt, kan han forsaa vidt ogsaa spare sig Uleiligheden med at fremsætte dem. Imidlertid kan jeg ikke modstaa Fristelsen til at fremhæve nogle Ytringer af det ærede Medlem, som rigtignok ere fremsatte paa et andet Sted, men da de ere fremsatte offentlig og derhos fremlagte paa Thingets Bord, kan jeg ikke anse det for upassende eller stridende mod Forretningsordenen at fremhæve dem. Efterat det ærede Medlem har talt om Jordværdien her i Landet i forrige Aarhundrede, siger han: „Etschernings bekjendte Paastand om, at Godseierne egentlig kun ere Statens Skatteforvaltere over Bondejorden, . . . er ingenlunde helt uden historisk Sandhed“; rigtignok indstuder han her en Mellemsætning, hvori det siges, at den ikke har nogen Betydning med Hensyn til Retsspørgsmaalet i vor Tid, men han erkjender dog, at denne Paastand ingenlunde er blottet for historisk Sandhed. Dernæst heder det: „Dels benytter jo Staten alle Godseiere paa denne Maade; den deler med dem og tager igjennem dem, hvad der kan fravristes den arbejdende Bondebefolkning“; altsaa, Staten og Godseierne hjælpe hinanden med at fravriste Bondebefolkningen, hvad de kunne, det er det ærede Medlems egne Ord, udtalte paa Universitetet. Han taler dernæst om, hvorledes efter hele den Maade, hvorpaa der blev